

С. І. СТАТЬЄВ

кандидат педагогічних наук, доцент
Класичний приватний університет

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Розглянуто основні аспекти підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в системі спеціалізованих навчальних закладів. Визначено, що результатом професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії є готовність, яку розглянуто як системне явище, що складається із взаємопов'язаних змістовно-функціональних елементів та характеризується внутрішніми й зовнішніми зв'язками (системний підхід), сприяє здійсненню відбору засобів, форм і методів організації навчально-виховної діяльності в процесі підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в системі спеціалізованих навчальних закладів (особистісно орієнтований підхід).

Ключові слова: підготовка, фахівці, фізична терапія, ерготерапія.

Актуальність дослідження зумовлена тенденціями бурхливої глобалізації, інтенсивними зростаннями обсягу інформації, орієнтацією України на інтеграцію із цивілізованою світовою спільнотою. У зв'язку із цим виняткового значення набуває внесення суттєвих змін до існуючої системи підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до професійної діяльності в системі спеціалізованих навчальних закладів шляхом спрямування загальнокультурної, професійної освіти на оволодіння основами професійної взаємодії, розроблення інноваційних реабілітаційних заходів, успішне залучення студентів до практичної діяльності в реабілітаційних закладах. Перелічені чинники становлять соціальне замовлення системі професійної освіти, що й відображено в Законах України “Про освіту” (1991), “Про вищу освіту” (2002), “Про концепцію розвитку охорони здоров'я населення України” (2005), “Про реабілітацію інвалідів в Україні” (2006), “Про фізичну культуру і спорт” (2011). Крім того, державна стратегія здоров'язбереження викладена в нормативно-правових документах, що регулюють розвиток сфери фізичного виховання, спорту й охорони здоров'я в Україні, зокрема в Цільовій комплексній програмі “Фізичне виховання – здоров'я нації”, Державній національній програмі “Освіта” (1993), Концепції Загальнодержавної програми “Здоров'я 2020: український вимір” на 2012–2020 роки, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року.

Для реалізації нових підходів у розвитку професійної освіти в галузі фізичної культури і спорту, як вважає П. А. Рожков, необхідні: апробація й упровадження нових освітніх професійних програм, педагогічних та інфо-

рмаційних технологій у навчальній і дослідницькій процеси; розробка нових науково-дослідних напрямів у галузі фізичної культури і спорту; довгострокове планування обсягів підготовки кадрів з вищою професійною освітою, розширення системи додаткової професійної освіти; реорганізація ряду державних академій фізичної культури і спорту в університети фізичної культури і спорту; зміцнення навчально-спортивної й матеріально-технічної бази освітніх установ вищої професійної освіти; здійснення обміну досвідом підготовки фізкультурних кадрів із зарубіжними країнами, включаючи стажування; забезпечення підготовки фахівців високої кваліфікації до основних видів їх майбутньої професійної діяльності; створення в навчальних установах вищої фізкультурної освіти кафедр і факультетів, що готують фахівців з фізкультурно-оздоровчої роботи з дошкільниками, дітьми молодшого та середнього шкільного віку, з тими, хто навчається в спеціальних медичних групах, людьми, що мають хронічні захворювання, інвалідами, пенсіонерами; забезпечення підготовки, перепідготовки та стимулювання діяльності суспільних організаторів і тренерів (волонтерів) з фізичної культури [3, с. 6–7].

Вища фізкультурна освіта сьогодні здійснюється з урахуванням і на основі особливостей розвитку країни. Так, Л. К. Кожевнікова і З. Г. Дзюба зазначають, що “вища фізкультурна освіта в Україні являє собою цілий комплекс навчально-виховних, науково-просвітницьких, психолого-педагогічних, культурологічних і методичних заходів, а не тільки процес передачі знань у галузі фізичної культури і спорту” [2, с. 4].

Зокрема, М. Я. Романишин вважає, що вищі навчальні заклади повинні здійснювати підготовку фахівців з фізичної реабілітації на принципах гуманізму, демократизму, особистої відповідальності та пріоритетності загальнолюдських цінностей, а також на принципах медичної деонтології й етики. Їх діяльність органічно поєднана з національною історією, культурою та традиціями. Фахівець з фізичної реабілітації має бути розвиненою, освіченою та інтелігентною людиною, яка може кваліфіковано здійснювати оздоровчу, відновлювальну й виховну роботу з різними верствами населення, тобто з хворими та здоровими [4, с. 7–8].

В основу концепції підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності покладено прогностичні ідеї, які досить широко використані в Національній доктрині розвитку освіти (2001), Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту (2004), Законі України “Про фізичну культуру і спорт” (1994), Цільовій комплексній програмі “Фізичне виховання – здоров’я нації” (1999–2005), Державній програмі розвитку фізичної культури і спорту на 2007–2011 роки (2006), Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012–2016 роки (2011), Концепції Загальнодержавної програми “Здоров’я 2020: український вимір” на 2012–2020 рр. (2011), які є системою орієнтирів і поглядів на роль, організацію та функціонування

сфери фізичної культури і спорту в Україні на довгостроковий період з урахуванням розвитку держави та світового досвіду [1].

На сучасному етапі розвитку професійної вищої школи основною ідеєю концепції вищої освіти є підготовка кваліфікованого працівника відповідного рівня й профілю, конкурентноспроможного на ринку праці, компетентного, відповідального, який вільно володіє своєю професією й орієнтується в суміжних галузях діяльності, здатного до ефективної роботи зі спеціальності на рівні світових стандартів, готового до постійного професійного зростання, соціальної й професійної мобільності [1].

Динамічний розвиток України на початку ХХІ ст. та її стрімкий рух до загальноєвропейського освітнього простору зумовлюють високі вимоги до системи вищої професійної освіти, до якості підготовки майбутніх фахівців. Фактично, ідеться про створення ефективної моделі змісту освіти не просто фахівця, а професіонала нової формації з урахуванням загальних закономірностей становлення професійної діяльності й саморозвитку особистості, здатної до перетворення, моделювання та корекції професійного простору.

У зв'язку з провідними тенденціями в сучасній освітній сфері система професійної підготовки фахівців з фізичної терапії, ерготерапії потребує відчутної оптимізації, удосконалення змісту навчання й зміни педагогічної парадигми, системного опрацювання та створення дієвої моделі ефективного навчально-виховного процесу підготовки висококваліфікованих фахівців у галузі фізичної терапії, готових до здійснення професійної діяльності.

Провідною ідеєю нашого наукового дослідження є положення про те, що ефективність підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в системі спеціалізованих навчальних закладів передбачає ступеневість освітнього процесу, що забезпечується науково-теоретичним обґрунтуванням методологічних підходів, єдністю професійних та особистісних компонентів (антропологічний підхід), активізацією механізмів самовдосконалення протягом усього професійного буття (акмеологічний підхід); відповідністю освітньо-кваліфікаційних рівнів (диференційований підхід) принципам систематичності, свідомості та активності, доступності й індивідуалізації, неперервності, прогресування тренувальних навантажень і вікової адекватності (діяльнісний підхід), контекстності та практичної зорієнтованості на відновлення здоров'я різних груп населення (компетентнісний та здоров'явідновлювальний підходи).

Підготовка майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії передбачає теоретико-методичне обґрунтування її сутності, спрямована на формування готовності до професійної діяльності в системі спеціалізованих навчальних закладів та враховує специфіку організації навчального процесу в умовах ступеневої освіти в процесі вивчення дисциплін різних циклів підготовки.

Загальна гіпотеза конкретизована в часткових гіпотезах, відповідно до яких підготовка майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в системі спеціалізованих навчальних закладів набуває ефективності, якщо:

– зміст професійної підготовки враховує особливості професійної діяльності й сучасні світові тенденції розвитку фізичної терапії, ерготерапії, передбачає збільшення обсягу професійно-практичних дисциплін і практики;

– забезпечено єдність традиційних і нетрадиційних для вищої школи змісту, форм та методів, принципів систематичності, свідомості й активності, доступності та індивідуалізації, неперервності, прогресування тренувальних навантажень і вікової адекватності; наступності та неперервності професійної підготовки відповідно до освітньо-кваліфікаційних рівнів “бакалавр”, “магістр”;

– впроваджено моніторинг результатів підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до професійної діяльності в системі спеціалізованих навчальних закладів на основі застосування сучасних діагностичних методик.

Підготовку майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в системі спеціалізованих навчальних закладів ми розглядаємо як цілеспрямований процес набуття студентами здатності здійснювати на всіх етапах (від планування до реалізації) професійно організовану діяльність з відновлення, корекції, зміцнення й збереження здоров'я різних нозологічних груп у допоміжних школах, дошкільних закладах, школах-інтернатах для дітей з дефектами розвитку, дитячих будинках-інтернатах, психоневрологічних диспансерах, класах корекційного навчання, реабілітаційних центрах, санаторіях тощо. Соціальне замовлення на підготовку майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії відображає запит суспільства на висококваліфікованих, інтелектуально та фізично активних фахівців з фізичної реабілітації, готових до здійснення професійної діяльності.

Висновки. Таким чином, процес підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в системі спеціалізованих навчальних закладів повинен здійснюватися з урахуванням таких провідних сучасних тенденцій: гуманізації та гуманітаризації, фундаменталізації, забезпечення неперервності, міждисциплінарності й інтернаукості, інтелектуалізації та динамізації.

Перспективи подальших досліджень полягають у проведенні формульованого етапу педагогічного експерименту щодо підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до професійної діяльності в системі спеціалізованих навчальних закладів.

Список використаної літератури

1. Белікова Н. О., Сітовський А. М. Теоретичні засади професійної підготовленості майбутніх фахівців з фізичної реабілітації. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми*

фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. пр. / за ред. Г. М. Арзютова. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. Вип. 13. С. 23–27.

2. Кожевникова Л. К., Дзюба З. Г. Актуальні проблеми фізкультурної освіти вищої школи у контексті сучасних вимог українського суспільства. *Теорія і методика фізичного виховання*. 2009. № 9. С. 3–7.

3. Рожков П. А. Развитие физической культуры и спорта – приоритетное направление социальной политики государства. *Теория и практика физической культуры*. 2002. № 1. С. 2–8.

4. Романишин М. Я. Професійна підготовка фахівців з фізичної реабілітації до роботи із спортсменами : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2009. 20 с.

Стаття надійшла до редакції 01.09.2017.

Статьев С. И. Основные аспекты подготовки будущих специалистов по физической терапии, эрготерапии к профессиональной деятельности в системе специализированных учебных заведений

Рассмотрены основные аспекты подготовки будущих специалистов по физической терапии, эрготерапии к профессиональной деятельности в системе специализированных учебных заведений. Определено, что результатом профессиональной подготовки будущих специалистов по физической терапии, эрготерапии является готовность, которую рассмотрено как системное явление, состоящее из взаимосвязанных содержательно-функциональных элементов и характеризующееся внутренними и внешними связями (системный подход), способствующее осуществлению отбора средств, форм и методов организации учебно-воспитательной деятельности в процессе подготовки будущих специалистов по физической терапии, эрготерапии к профессиональной деятельности в системе специализированных учебных заведений (личностно ориентированный подход).

Ключевые слова: подготовка, специалисты, физическая терапия, эрготерапия.

Statiev S. Main Aspects of Preparation of Future Factors from Physical Therapy, Ergotherapy to Professional Activity in the System of Specialized Educational Institutions

The main aspects of training of future specialists in physical therapy, ergotherapy for professional activity in the system of specialized educational institutions are examined. It is determined that the result of the professional training of future specialists in physical therapy, ergotherapy is readiness, which we consider as a systemic phenomenon consisting of interrelated content-functional elements and characterized by internal and external links (system approach), facilitates the selection of means, forms and methods of organization of educational activities in the process of preparing future specialists in physical therapy, ergotherapy for professional activities in the system of specialized educational institutions (o self-centered approach).

The transition of mankind to a new stage of development in all spheres of life, which is characterized by the transformation of world view, scientific discoveries, changing ideas about identity, its place and role in the universe, has led to the fact that the basic methodological ideas and conceptual program, which was based domestic pedagogy in XX century. Today almost lost its meaning and relevance. The crisis of scientific knowledge, which initially characterized the formation stage of social and humanitarian sciences, displayed in various areas of scientific being and, above all, education.

Thus, the arithmetic performance of future specialists in physical rehabilitation for professional activities in the specialized schools in the control group compared with those in the experimental group on the basis of the calculation of Student t-test and concluded about homogeneity or uniformity not these groups. In our case, these groups were homogeneous, which gave us the right to continue the teaching experiment, namely to move its formative phase.

Key words: training, specialists, physical therapy, ergotherapy.